

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA – NGHỆ THUẬT

CÔNG TÁC QUẢN LÝ LỄ HỘI TỊCH ĐIỀN XÃ ĐỘI SƠN
HUYỆN DUY TIÊN TỈNH HÀ NAM

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP
CHUYÊN NGÀNH QUẢN LÝ VĂN HÓA – NGHỆ THUẬT

Giảng viên hướng dẫn: TS. Cao Đức Hải

Sinh viên thực hiện : Nguyễn Thị Quỳnh

Lớp : QLVH 7B

Hà Nội – 2010

Mục lục	Trang
Phần mở đầu	5
1. Lý do chọn đề tài	5
2. Mục đích nghiên cứu	7
3. Đối tượng nghiên cứu, phạm vi nghiên cứu	8
4. Nhiệm vụ nghiên cứu	8
5. Phương pháp nghiên cứu	8
6. Bố cục của đề tài	9
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN VỀ XÃ ĐỘI SƠN HUYỆN DUY TIÊN TỈNH HÀ NAM - TRUNG TÂM TỔ CHỨC LỄ HỘI TỊCH ĐIỀN	
1.1. Tổng quan về xã Đội Sơn huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam	10
1.1.1. Vị trí địa lý, điều kiện tự nhiên	10
1.1.2. Tiềm năng kinh tế - xã hội	10
1.1.3. Văn hóa - Tín ngưỡng tôn giáo	14
1.2. Giá trị của lễ hội Tịch Điền đối với đời sống người dân xã Đội Sơn huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam	15
1.2.1. Lịch sử hình thành và phát triển lễ hội Tịch Điền xã Đội Sơn huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam.....	20
1.2.1.1. <i>Đặc trưng lễ hội Tịch Điền xã Đội Sơn huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam</i>	20
1.2.1.2. <i>Diễn trình lễ hội Tịch Điền xã Đội Sơn huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam</i>	20
1.2.2. Vai trò của lễ hội Tịch Điền trong đời sống văn hóa cộng	24

đồng và phát triển văn hóa của xã Đọi Sơn huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam	
Tiểu kết chương 1	
CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG CỦA HOẠT ĐỘNG QUẢN LÝ LỄ HỘI TỊCH ĐIỀN XÃ ĐỌI SƠN HUYỆN DUY TIÊN TỈNH HÀ NAM	38
2.1. Cơ sở khoa học và pháp lý cho công tác quản lý Nhà nước về lễ hội Tịch Điền xã Đọi Sơn huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam	39
2.1.1. Cơ sở khoa học.....	
2.1.2. Cơ sở pháp lý.....	40
2.2. Thực trạng công tác quản lý Nhà nước về lễ hội Tịch Điền xã Đọi Sơn huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam	41
2.2.1. Tuyên truyền phổ biến và tổ chức thực hiện các chủ trương, đường lối của Đảng và Nhà nước về quy chế trong lễ hội Tịch Điền.....	47
2.2.2. Tổ chức các hoạt động nghiệp vụ mang tính chuyên ngành nhằm bảo vệ và phát triển các giá trị cổ truyền trong lễ hội	52
2.2.3. Trách nhiệm của cơ quan quản lý Nhà nước chuyên ngành....	52
2.2.4. Cơ cấu nhân sự.....	56
2.2.5. Khen thưởng, kỷ luật, các cá nhân tổ chức trong công tác quản lý tổ chức lễ hội Tịch Điền.....	60
Tiểu kết chương 2	64
CHƯƠNG 3: MỘT SỐ QUAN ĐIỂM, BIỆN PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC	67
3.1. Về quan điểm chung của nhà nước	68
	69

3.2. Các nhóm biện pháp chung	69
3.2.1. Các biện pháp về tuyên truyền, nâng cao nhận thức.....	71
3.2.2. Các biện pháp về chỉ đạo, điều hành.....	71
3.2.3. Nhóm giải pháp về phát triển nguồn nhân lực.....	72
3.2.4. Nhóm biện pháp về huy động nguồn lực tài chính	73
3.2.5. Nhóm giải pháp về cơ chế chính sách.....	73
3.3. Các biện pháp cụ thể	75
3.3.1. Biện pháp về quản lý lễ hội và phát huy các giá trị của nghi lễ cổ truyền.....	75
3.3.2. Tổ chức quản lý lễ hội.....	75
3.3.3. Biện pháp về tăng cường nghiên cứu khoa học.....	77
3.3.4. Biện pháp về đổi mới thể chế, pháp luật.....	80
3.3.5. Biện pháp về xã hội hóa công tác quản lý lễ hội ở địa phương.....	81
3.3.6. Biện pháp kết hợp lễ hội với việc quảng bá du lich.....	82
3.4. Đề xuất ý tưởng về quy hoạch tổng thể cho khu vực tổ chức lễ hội Tích Điền	84
3.4.1. Về công tác tổ chức, quản lý lễ hội.....	85
3.4.2. Về nâng cấp cơ sở hạ tầng.....	88
Tiểu kết chương 3	91
KẾT LUẬN	92
TÀI LIỆU THAM KHẢO	94
PHỤ LỤC	96

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài.

Trải qua bao thăng trầm của lịch sử, đất nước ta đã có một kho tàng văn hoá dân gian phong phú và đa dạng, các giá trị ấy được chắt chiu và lưu truyền từ bao đời nay để rồi trở thành những giá trị độc đáo vượt mọi giới hạn thời gian và không gian, trường tồn vĩnh hằng dưới hình thức của những phong tục tập quán, tín ngưỡng tôn giáo, những nghi lễ nghi thức truyền thống và những lễ hội. Tất cả bấy nhiêu những giá trị ấy đã trở thành một phần vô cùng quan trọng trong việc cấu thành nên bản sắc văn hoá dân gian Việt Nam, cái riêng có của con dân đất Việt. Nhiều lễ hội ra đời cách đây hàng nghìn năm nhưng vẫn được gìn giữ và duy trì. Lễ hội truyền thống là nơi con người giao lưu cộng cảm, trao truyền những đạo lý, tình cảm, mỹ tục và những khát vọng cao đẹp, đem lại sự thanh thản nơi tâm linh, quên đi những lo toan thường nhật để về với cội nguồn thiên nhiên mà thêm yêu đời, yêu quê hương, đất nước.

Trong không khí tung bừng cho đại lễ kỉ niệm Một ngàn năm Thăng Long Hà Nội, một sự kiện văn hoá lớn của cả dân tộc và chủ trương xây dựng nền văn hóa Việt Nam theo Nghị quyết Trung ương 5 (khoá 8) và khẳng định lại ở các Nghị quyết Đại hội khóa IX, X là: “Xây dựng và phát triển nền Văn hóa Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc” thì công tác khôi phục và phát huy bản sắc văn hoá truyền thống trở thành vấn đề bức thiết và quan trọng. Một trong những nơi bảo tồn những giá trị văn hoá hữu hình và vô hình ấy được tích tụ nhiều nhất dễ nhìn thấy nhất chính là qua các lễ hội truyền thống, các nghi thức nghi lễ cổ truyền của dân tộc.

Hà Nam là một tỉnh có lịch sử hình thành và phát triển lâu đời với bề dày truyền thống về văn hiến, hiện ở Hà Nam còn lưu giữ nhiều di sản quý báu dài suốt mấy nghìn năm dựng nước và giữ nước. Với vị trí địa lý khá đặc biệt trong khu vực Châu thổ Sông Hồng cộng thêm sự chiêm trũng điển hình và sự khắc nghiệt của thiên nhiên đã khiến cho vùng đất này tích tụ được cái trũng phù sa xen lẫn đồi sỏi tạo thành một cái trũng phù sa vừa thi vị vừa nhân vi một vùng sinh thái đất đồng chiêm trũng nơi con người đất Việt trời Nam mệnh danh là: “sông ngâm da chết ngâm xương”. Nhưng sự khắc nghiệt ấy cũng không làm mất đi cái khí chất vui vẻ, hoà đồng, yêu thiên nhiên của người dân nơi đây mà trái lại nó lại càng được thể hiện rõ hơn, sâu sắc hơn qua những sinh hoạt cộng đồng như lễ hội. Cùng truyền thống lâu đời, mảnh đất này cũng mang trong mình tính địa văn hóa, địa chính trị sâu sắc tạo nên những sắc thái riêng có. Hà Nam cũng được coi là quê hương của những lễ hội cổ truyền mang đậm bản sắc với trên 100 lễ hội truyền thống trong đó có 5 lễ hội vùng là: Lễ hội Trần Thương, Lễ hội đèn Trúc - Ngũ Động Thi Sơn, Lễ hội Lăng Giang, Lễ hội vật Liễu Đôi, Lễ hội Long Đọi Sơn. Các lễ hội này vẫn duy trì được những trò chơi dân gian truyền thống phản ánh tín ngưỡng cổ xưa của cư dân nông nghiệp trồng lúa nước như trò vật cầu ở lễ hội An Mông (Duy Tiên), trò cướp cầu ở lễ hội đình Gừa (Thanh Liêm), lễ hội thả diều ở Hoà Hậu (Lý Nhân) và nhiều trò khác như đấu vật, trọi gà, đánh đu... Và đặc biệt mới đây năm 2009 cùng với Viện văn hóa nghệ thuật Việt Nam, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Hà Nam phối hợp với Phòng Văn hóa thông tin huyện Duy Tiên và Ban Văn hóa xã Đọi Sơn cùng toàn thể nhân dân trong xã Đọi Sơn đã tiến hành phục dựng thành công lễ hội Tịch Điền, một nghi lễ cổ truyền có ý nghĩa vô cùng quan trọng trong tín ngưỡng nông nghiệp và sự phát triển nền nông nghiệp xã Đọi Sơn nói riêng và đất nước nói chung.

hội này đã và đang hứa hẹn những tiềm năng phát triển để trở thành lễ hội trung tâm của quốc gia.

Sau 2 năm tổ chức triển khai thực hiện việc phục dựng và thực hành lễ hội, lễ hội Tịch Điền đã thực sự chứng tỏ được vai trò và ý nghĩa to lớn của mình trong việc giữ gìn và bảo vệ sự trao truyền một thông điệp to lớn của các bậc tiền nhân trong việc khuyến nông. Song bên cạnh những thành quả lớn lao đã đạt được ấy thì lễ hội này vẫn không tránh khỏi những tồn tại vướng mắc, điều này đòi hỏi công tác quản lý lễ hội Tịch Điền xã Đọi Sơn huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam phải có những bước đi chiến lược và các chính sách thoả đáng để lễ hội ngày càng phát triển hơn nữa.

Với mong muốn tìm hiểu, nghiên cứu sâu hơn về hoạt động quản lý lễ hội Tịch Điền Đọi Sơn ở Hà Nam để công tác này ngày càng đi vào nề nếp và trở thành ý thức thường nhật của các nhà quản lý, góp phần giữ gìn, phát triển các giá trị truyền thống, cái tinh hoa cốt hồn cốt tuý của dân tộc trong những giá trị vật thể và phi vật thể ấy nên tôi chọn đề tài: “ **Công tác quản lý lễ hội Tịch Điền xã Đọi Sơn huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam**” làm khoá luận tốt nghiệp cử nhân văn hoá chuyên ngành quản lý văn hoá nghệ thuật.

2. Mục đích nghiên cứu.

Việc nghiên cứu về di sản Hà Nam nói chung và về lễ hội Hà Nam nói riêng đã được nhiều học giả các nhà nghiên cứu sưu tầm, các sinh viên và các nhà làm công tác nghiên cứu quan tâm. Tuy nhiên các công trình nghiên cứu, các bài viết đó đều tập trung vào giới thiệu, khảo tả, bình luận, chú thích về các lễ hội ở Hà Nam. Đặc biệt trong lễ hội Tịch Điền Đọi Sơn ở Hà Nam, một lễ hội mới được phục dựng lại nên tư liệu về lễ hội còn quá ít ỏi, các sử liệu cổ như: Đại Nam nhất thống chí, Việt sử lược, Đại Việt Sử ký toàn thư chỉ có ghi

chép vài dòng ngắn ngủi về sự kiện này mà không có bất cứ chi tiết nào miêu tả tỉ mỉ về quy mô và hoạt động quản lý. Bởi vậy việc nghiên cứu, sưu tầm các tư liệu về lễ hội và hoạt động quản lý nhà nước đối với lễ hội này là rất cần thiết.

Trong quá trình triển khai đề tài: “**Công tác quản lý lễ hội Tịch Điền xã Đọi Sơn huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam**” người viết hy vọng đề tài sẽ góp thêm một phần tư liệu trong việc tra cứu về lễ hội Tịch Điền Đọi Sơn và đóng góp những đề xuất, giải pháp để giúp lễ hội ngày càng phát triển hơn nữa.

3. Đối tượng nghiên cứu, phạm vi nghiên cứu.

Khoá luận này tập trung đi sâu nghiên cứu về công tác quản lý Nhà nước đối với việc tổ chức thực hiện lễ hội Tịch Điền xã Đọi Sơn huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam.

Phạm vi nghiên cứu của khoá luận này là lễ hội Tịch Điền trong phạm vi từ khi phục dựng lễ hội năm 2009 đến nay.

4. Nhiệm vụ nghiên cứu.

Khoá luận tập trung nghiên cứu và giải quyết các vấn đề sau:

- Tổng quan về mảnh đất, con người xã Đọi Sơn với những đặc điểm tiêu biểu về văn hoá.
- Tìm hiểu về lễ hội Tịch Điền xã Đọi Sơn huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam
- Khảo sát, phân tích, đánh giá thực trạng công tác quản lý.
- Đề xuất một số giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý Nhà nước ở tất cả các cấp chính quyền cùng với sự tham gia tích cực của nhân với công tác này ở Hà Nam.

5. Phương pháp nghiên cứu.

Để hoàn thành khóa luận người viết đã sử dụng các phương pháp nghiên cứu sau:

- Căn cứ vào đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước.
- Phương pháp khảo sát, điền dã thực địa, xâm nhập thực tế.
- Phương pháp thống kê.
- Phương pháp phỏng vấn trực tiếp, gián tiếp.
- Phương pháp tổng hợp, phân tích, điều tra thu thập thông tin.

6. Bố cục của đề tài.

Ngoài phần mở đầu, kết luận, phụ lục và tài liệu tham khảo nội dung chia làm ba chương:

Chương 1: Tổng quan về xã Đọi Sơn huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam - Trung tâm tổ chức lễ hội Tịch Điền.

Chương 2: Thực trạng của hoạt động quản lý lễ hội Tịch Điền xã Đọi Sơn huyện Duy Tiên tỉnh Hà Nam.

Chương 3: Một số quan điểm, biện pháp nâng cao hiệu quả công tác quản lý Nhà nước.

TÀI LIỆU THAM KHẢO.

1. Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Cục Văn hóa - Thông tin cơ sở - Một số vấn đề về công tác quản lý lễ hội giai đoạn 2001-2006, NXB Hà Nội, 2007.
2. Đại Nam Nhất Thống chí, 1986
3. Đảng Cộng Sản Việt Nam - Văn kiện hội nghị Ban Chấp hành Trung ương lần thứ 5 khóa VIII, NXB Chính Trị Quốc Gia.
4. Cao Đức Hải - Một số tư liệu quản lý lễ hội - Giáo trình Đại học Văn hóa Hà Nội.
5. Thuận Hải - Bản sắc văn hóa lễ hội, NXB Giao thông vận tải, 2006
6. Lương Hiền - Danh thắng chùa Đọi, NXB Văn hóa thông tin, 2001
7. Học viện Chính Trị Quốc Gia Hồ Chí Minh - Giáo trình khoa học quản lý, NXB Chính Trị Quốc Gia, 2000.
8. Hồ sơ di tích lịch sử văn hóa chùa Long Đọi Sơn - Bảo tàng Hà Nam, 2006.
9. Trần Trọng Kim - Việt Nam sử lược, NXB Tổng hợp TP Hồ Chí Minh, 2008.
10. Lịch sử Đảng bộ xã Đọi Sơn - Sở Thông tin và truyền thông tỉnh Hà Nam, 2009.
11. Long Đọi Sơn từ xưa và nay - NXB Văn hóa Sài Gòn, công ty văn hóa Trí tuệ Việt, 2005.
12. Đặng Văn Lung - Lễ hội truyền thống và hiện đại, NXB Văn hóa, 1984.
13. Luật Di sản Văn hóa và văn bản hướng dẫn thi hành, NXB Chính Trị Quốc Gia, 2003

-
14. Dương Văn Sáu - Lễ hội Việt Nam trong lịch sử phát triển du lịch, NXB Hà Nội, 2004.
 15. Sở VH TT tỉnh Hà Nam - Hà Nam di tích và danh thắng, NXB Thống kê, 2003.
 16. Sở VH TT tỉnh Hà Nam - Hương sắc Hà Nam, NXB Thông tấn, 2009.
 17. Sở VH TT & DL tỉnh Hà Nam - Lễ hội Hà Nam, NXB Thông tấn, 2009.
 18. Trần Ngọc Thêm - Cở sở văn hóa Việt Nam, NXB Giáo dục, 1992.
 19. Trương Thìn - Hội hè Việt Nam, NXB Văn hóa dân tộc, 1990.
 20. Trương Thìn - Nghi lễ thờ cúng tổ tiên, đền, chùa, miếu, phủ, NXB Hà Nội, 2007.
 21. Lưu Trần Tiêu - Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa Việt Nam, Tạp chí văn hóa nghệ thuật, 2002.
 22. Tỉnh ủy - HĐND - UBND tỉnh Hà Nam - Địa chí Hà Nam, NXB Khoa học tự nhiên, 2002.
 23. Lê Quốc Việt - Tuyển tập bia văn từ, văn chỉ Hà Nam - NXB thế giới, 2006.
 24. Lê Trung Vũ - Lễ hội cổ truyền, NXB Khoa học tự nhiên, 1992.
 25. Trần Quốc Vượng - Cở sở văn hóa Việt Nam, NXB Giáo dục, 2007.
 26. Trần Quốc Vượng - Lễ hội một cái nhìn tổng thể, Tạp chí văn hóa dân gian, số 1, 1986.
 27. Webside: www.hanam.gov.vn/lehoannhavuacayruongdautien.
 28. Webside: www.hanoimoi.com.vn/letichdiendoison.
 29. Webside: www.baomoi.com/dailecauandoison.
 28. Webside: www.wikipedia.org/letichdien.